

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої
ради НДІП
протокол від
23.07.2024 № 14

введено в дію наказом НДІП від 26.07.2024 № 248

Голова Вченої ради **Сергій КОРОЄД**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Організація та методологія наукових досліджень: проблеми філософії»
обов'язковий компонент освітньої програми освітньої програми третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Галузь знань 08 «Право» Спеціальність 081 «Право»

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

(оновлено)

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предмет вивчення навчальної дисципліни є наукова діяльність і усі процеси, що супроводжують її організацію, здійснення та оформлення результатів. Універсальні принципи архітектоніки і організації світобуття, кардинальні світоглядно-методологічні проблеми, теоретичний та метатеоретичний рівень наукового пізнання, потенційні шляхи розвитку цивілізації, проблеми гармонізації буття людини у природному та соціальному світі.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень: проблеми філософії» є опанування знаннями та навичками з організації науково-дослідної діяльності, сприяння розвитку наукового світогляду і творчого мислення.

Основними завданнями дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень: проблеми філософії» є створення умов для засвоєння методології наукового дослідження, його організації та здійснення, методики отримання та перевірки нового знання, оформлення наукового звіту.

Конкретні завдання навчальної дисципліни:

- сформувати знання щодо теоретичних основ методики та організації науково-дослідницької діяльності;
- підвищення рівня методологічної культури;
- формування наукового світогляду молодих вчених;
- навчити здійснюватися теоретико-емпіричні дослідження, орієнтуючись в інформаційному просторі;
- формувати вміння використовувати методи і прийоми дослідницької діяльності, самостійного формулювання і творчого розв'язання проблеми, обґрунтовування теми, визначення об'єкта, предмета, мети і завдань наукової роботи,
- розвиток вмінь формувати оригінальну методологічну основу дослідження та методику наукового пошуку;
- виробляти постійну потребу і прагнення здобувати знання самостійно;
- засвоєння, розуміння і доречного використання наукової термінології;
- підвищення рівня світоглядної та методологічної культури;
- розвиток вмінь застосування філософських методів до дослідницької діяльності, самостійного формулювання і творчого розв'язання проблеми, обґрунтовування теми, визначення об'єкта, предмета, мети і завдань наукової роботи; формування творчих підходів у пізнанні філософсько-методологічних аспектів феномену права та виявлення світоглядно-методологічних джерел сучасних парадигм юриспруденції;
- закріплення знань щодо методологічних засад розуміння і цільового використання філософських термінологічних систем.

Пререквізити: Сучасні методології науково-правових досліджень, Українська мова за професійним спрямуванням, Актуальні проблеми філософії.

Постреквізити: Актуальні проблеми авторського права, Методологія юридичної науки.

Загальна компетентність, якою повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними.

ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності :

СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проєктах правничої освіти у системі освіти дорослих.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності

Програмні результати навчання мають бути сформовані фахові компетенції, які дадуть знання, вміння та навички, а саме:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці

РН08. Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проектами, які дають можливість створювати законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціальноекономічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів.

РН09. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1 навчального модуля, а саме:

– навчального модуля № 1 «Організація та методологія наукових досліджень: проблеми філософії».

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль № 1 «Організація та методологія наукових досліджень: проблеми філософії»

Інтегровані вимоги модуля №1: у результаті вивчення модуля здобувач повинен знати: Наукове дослідження як особлива сфера діяльності, Загальна методологія наукової творчості, Форми наукових документів: загальна характеристика. Зміст організаційного, дослідного та завершального етапів дослідження в галузі «Право». Загальна характеристика методів наукових досліджень. Сучасні проблеми філософії.

Тема 1. Наукове дослідження як особлива сфера діяльності

Наукова діяльність, її види та форми. Суб'єкти наукової діяльності. Підготовка та атестація наукових та науково-педагогічних кадрів. Сутність наукового дослідження. Науковий та науково-прикладний результат у галузі «Право».

Міжнародне співробітництво вчених. Фонди сприяння розвитку науки і техніки, наукові гранти, міжнародні науково-дослідницькі програми, стажування за кордоном.

Тема 2. Загальна методологія наукової творчості

Методологія наукових досліджень: значення, мета, завдання, функції, структура та види. Методологія наукового пізнання складних об'єктів (систем). Структура методології. Філософська (або фундаментальна) методологія.

Використання філософських категорій у пізнанні права. Догматичний метод пізнання права, його сутність та основні риси. Загальнонаукова методологія. Конкретно наукова методологія. Особливості конкретно наукової методології.

Тема 3. Форми наукових документів: загальна характеристика

Поняття наукового документу: форми, вимоги та внутрішня логіка. Характерні особливості наукової мови. Функціонально-лексичні та логічні засоби зв'язку. Техніко-орфографічне оформлення та уніфікація елементів наукового документу.

Міжнародне співробітництво вчених. Фонди сприяння розвитку науки і техніки, наукові гранти, міжнародні науково-дослідницькі програми, стажування за кордоном.

Тема 4. Зміст організаційного, дослідного та завершального етапів дослідження в галузі «Право»

Організаційний (змістовно-теоретичний) етап дослідження. Дослідний етап: програма і план наукового дослідження. Завершальний етап науково-дослідного процесу. Сутність наукової і науково-технічної експертизи.

Тема 5. Загальна характеристика методів наукових досліджень

Поняття “науковий метод”, “метод”, “метод науки”, “метод дослідження”, “методика”. Вибір методів дослідження. Класифікації методів наукових досліджень.

Метод дедукції (індукції), аналіз (синтез), абстрагування, формалізації, конкретизації, моделювання, аналогії, класифікації, порівняння, соціально-юридичний метод, системно-функціональний метод, метод ідеалізації, узагальнення та діалектичний. Сутність історико-правового методу.

Використання психологічних методів (метод спостереження, тестування, біографічний та метод вивчення продуктів діяльності) у дослідженнях в галузі «Право».

Метод інтерв'ю, анкетування, опитування (опитування громадської думки), контент-аналізу, статистичний метод, експертної оцінки, візуальні методи, метод узагальнення незалежних характеристик, порівняльно-правовий та метод правового моделювання.

Тема 6. Проблеми сучасної філософії.

Проблема ірраціонального в сучасній філософії («філософія життя», волюнтаризм, інтуїтивізм, філософська антропологія).

Екзистенціальна філософія (М. Гайдеггер, К. Ясперс, А. Камю, Ж.-П. Сартр). Філософські засади психоаналізу та неофрейдизму (З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм)

Позитивістська філософія: її еволюція та вплив на сучасну науку.

Структуралізм і герменевтика як методології гуманітарного пізнання (К. Леві-Стросс, М. Фуко, Г.-Г. Гадамер).

Феноменологія Е. Гусерля та актуальні проблеми людської суб'єктивності.

Сучасна релігійна філософія (неотомізм, персоналізм).

2.3. Тематичний план

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Денна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль №1 «Організація та методологія наукових досліджень: проблеми філософії»					
1.1	Наукове дослідження як особлива сфера діяльності	1 семестр			
		14	1	2 2	9
1.2	Загальна методологія наукової творчості	14	1	2 2	9
1.3	Форми наукових документів: загальна характеристика	14	1	2 2	9
1.4	Зміст організаційного, дослідного та завершального етапів дослідження в галузі «Право»	14	1	2 2	9
1.5	Загальна характеристика методів наукових досліджень	14	1	2 2	9
1.6	Проблеми сучасної філософії.	10	1	2	7
1.7	Модульна контрольна робота №1	10	-	2	8
Усього за модулем №1		90	6	24	60
Усього за навчальною дисципліною		90	6	24	60

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль №1 «Організація та методологія наукових досліджень: проблеми філософії»					
1.1	Наукове дослідження як особлива сфера діяльності	1 семестр			
		15	2	2	11
1.2	Загальна методологія наукової творчості	12		-	12
1.3	Форми наукових документів: загальна характеристика	12	-	-	12
1.4	Зміст організаційного, дослідного та завершального етапів дослідження в галузі «Право»	12	-	-	12
1.5	Загальна характеристика методів наукових досліджень	12	-	-	12
1.6	Проблеми сучасної філософії.	14	2	-	12
1.7	Модульна контрольна робота №1	13		2	11
Усього за модулем №1		90	4	4	82
Усього за навчальною дисципліною		90	4	4	82

7. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Поняття про науку, її ознаки, цілі та функції.
2. Сутність наукового дослідження. Пошук методологічних основ наукового дослідження.
3. Наукова діяльність: види, сутність та комплекс задач.
4. Сутність розвідувального, описового та аналітичного дослідження.
5. Емпіричні методи наукового дослідження: загальна характеристика.
6. Структурні елементи науки: поняття, категорії, наукова проблема, науковий принцип, постулат (аксіома), наукові ідеї, наукові закони, наукова теорія, наукова концепція, науковий факт, гіпотеза, апріорі, апостеріорі, парадокс.
7. Система органів державної влади, які регулюють політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності.
8. Суб'єкти наукової діяльності. Підготовка та атестація наукових і науково-педагогічних кадрів: нормативне регулювання.
9. Наукова школа: функції та основні ознаки. Наукові школи.
10. Загальна характеристика стадій науково-дослідного процесу.
11. Сутність, рівні і види наукового пізнання.
12. Міжнародне співробітництво вчених. Фонди сприяння розвитку науки і техніки, наукові гранти, міжнародні науково-дослідницькі програми, стажування за кордоном.
13. Характеристика видів і форм наукової інформації. Загальна характеристика інформаційних ресурсів з можливістю використання в дисертаційній роботі.
14. Наукові гіпотези: види, сутність та функції у дисертаційних роботах.
15. Змістовно-теоретичний етап наукового дослідження: сутність та комплекс завдань.
16. Види наукових рефератів, їх структура та внутрішня логіка.
17. Система вимог до дисертаційної роботи та автореферату.
18. Порядок здійснення експертизи та підготовка до захисту дисертації.
19. Програма дослідження: поняття, сутність методико-процедурного розділу.
20. Валідність та надійність як основні критерії якості наукових методів.
21. Статуси наукового знання: загальна характеристика та критерії якості. Концептуальні і світоглядні засади наукового знання.
22. Наукознавство – вчення про загальні закономірності розвитку й функціонування науки як системи знань.
23. Загальна характеристика теоретичних методів наукового дослідження.
24. Техніко-орфографічне оформлення та уніфікація елементів наукового документу.
25. Форми оприлюднення результатів наукових досліджень, їх загальна характеристика.
26. “Науковий метод”, “метод науки”, “метод дослідження”. Система вимог до відбору методів задля формування інструментарію дисертаційної роботи.
27. Методологія науково-дослідної роботи: значення, сутність, мета, завдання та функції.
28. Характеристика загальнологічних методів наукового пізнання.
29. Поняття якості наукового дослідження. Проблеми прав інтелектуальної власності у науці. Компіляція, плагіат: шляхи виявлення.

30. Поняття про наукову інформацію, рівні її пошуку та принципи формування. Організація роботи з джерелами наукової інформації.
31. Загальний алгоритм здійснення дисертаційного дослідження.
32. Новизна та практична значущість результатів дисертаційного дослідження.
33. Класифікація методів наукового дослідження.
34. Науковий експеримент: методика застосування у дисертаційному дослідженні. Залежні та незалежні змінні експерименту.
35. Обсяг вибірки. Вибіркова сукупність: її типи, особливості формування та репрезентативність.
36. Вірогідності результатів дослідження. Поняття «кореляції даних».
37. Наукові висновки, рекомендації (пропозиції): вимоги та принципи укладання і представлення.
38. Наукова творчість. Порівняльна характеристика творчої і нетворчої діяльності.
39. Автореферат дисертації, вимоги до укладання та оформлення.
40. Робочий день і особистий архів науковця.
41. Форми наукових документів, їх архітектоніка та внутрішня логіка.
42. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами (процесами): схожості, різниці, сукупних змін, остач.
43. Види візуалізації даних дослідження. Типи шкал.
44. Використання загальнонаукових методів у дослідженнях в галузі «Право».
45. Рубрикація наукових документів: принципи та логічні правила.
46. Характерні особливості наукової мови.
47. Бесіда, інтерв'ю як методи наукових досліджень.
48. Еволюція епістемології: від питань про пізнаваність метафізичних реалій до проблем наукового пізнання. Ключові проблеми та методологічні засоби сучасної епістемології.
49. Епістемологія як вчення про будову, різновиди, функції та розвиток знання. Зв'язок епістемології з онтологією та гносеологією.
50. Життя як предмет філософської рефлексії. Проблема сенсу життя людини в сучасній філософії.
51. Загальна характеристика головних напрямків сучасної філософської думки.
52. Закони історичного розвитку як філософська проблема. Основні Категорії осмислення соціального буття людини.
53. Залежність суспільної свідомості від суспільних відносин, від суспільного буття як філософська проблема. Суперечливий взаємозв'язок суспільного буття, суспільної свідомості, суспільного виробництва, свободи особистості, інтересів і потреб людей та ін.
54. Західна стратегія розвитку цивілізації. Сучасна цивілізація, її особливості, суперечності та технологічні характеристики.
55. Зв'язок різних рівнів організації матерії, їх якісна специфіка. Філософія про множинність та єдність світу.
56. Істина як процес, результат та передумова розвитку пізнавального процесу. Аналіз постмодерного заперечення істини.
57. Історична типологія культури. Множинність варіантів типологізації

культури. Принципи класифікації культури. Місце конкретної культури в культурно-історичному процесі.

58. Історичні етапи розвитку філософської методології (докласичний, класичний, некласичний та постнекласичний).

59. Класична і некласична теорії пізнання. Проблема істини у філософії і юриспруденції.

60. Класична, некласична і постнекласична метафізика про пріоритет зовнішньої щодо людини реальності.

61. Комп'ютерний світ як нова реальність. Сутність і перспективи штучного інтелекту.

62. Комунікативна раціональність. Комунікативна етика. Принципи і поняття комунікаційної теорії.

63. Криза культури як об'єктивне явище суспільно-історичного розвитку. Фрідріх Ніцше: про "кризу культури".

64. Культурно-історичні передумови становлення екзистенціалізму. СENS та абсурдність людського існування. Екзистенційна філософія та її основні різновиди (С. К'єркегор, М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, А. Камюта ін.).

65. Обов'язок як поняття моральної свідомості і категорія професійної етики. (Закони України «Про прокуратуру», «Про адвокатуру», «Про статус суддів та ін.).

66. Онтологічні, антропологічні та аксіологічні основи права як об'єкт філософсько-правової методології.

67. Основні етапи історичного розвитку моралі. Роль етичних вчень у моральній культурі правника.

68. Основні засади професійної етики юриста. Моральна культура і престиж професії, авторитет закону. Взаємозв'язок моральної і правової культури, їх роль у регуляції правовідносин.

69. Основні концепції виникнення та розвитку суспільства: теологічна, патріархальна, натуралістична, технократична, соціопсихологічна.

70. Основні моделі культури: натуралістична, класична, некласична (модерністська), постмодерністська.

71. Основні підходи до розуміння цивілізації. Етимологія поняття "цивілізація" та його сучасні визначення.

72. Основні риси середньовічної філософії, її соціальні і релігійні основи(К. Тертулліан, А. Августин, Ф. Аквінський, П. Абеляр, Р. Бекон, Д. Скотт).

73. Основні суперечності та криза класичної методології наприкінці XIX ст. 51.Основні тенденції, напрями й риси сучасної світової філософії. Формування нової філософської парадигми.

74. Основні функції правової культури правника. Спрямування, стратегічні пріоритети та ціннісні орієнтації правової культури.

75. Особливості становлення античної діалектики та антропоцентричного підходу у давньогрецькій філософії.

76. Поняття пізнання та його інтерпретації у сучасній філософській думці.

77.Поняття про логіку права та логіку юридичної аргументації. Значення філософської методології для юридичної науки та практики.

78. Постпозитивізм (К.Поппер, Т.Кун, І.Лакатош, П.Фейєрабенд) та його вплив на розвиток сучасної науки й юриспруденції.

79. Право як об'єкт соціально-філософського аналізу. Дослідження діалектики влади, права і закону.
79. Правовий нігілізм, деформації правосвідомості, рівень розвитку громадянського суспільства як відображення стану правотворчості. Філософські проблеми правосуддя.
80. Проблема «завершення історії» у новітній філософії. Матеріальні та духовні передумови становлення цивілізацій, зовнішні та внутрішні фактори їх розвитку.
81. Проблема взаємодії влади і права: типи концептуального вирішення. (М. Фуко, Ж. Деррида, Р. Барт та ін.).
82. Проблема відчуження і шляхи його подолання в сучасній філософії. Проблема демаркації культури і цивілізації (Ф. Тьонніс, Ф. Ніцше, О. Шпенглер, Г. Маркузе). Основні підходи до розуміння локальних цивілізацій.
83. Проблема знання, мови та розуміння в сучасній філософії. Осмислення раціональності у феноменології Е. Гуссерля.
84. Проблема методології визначення об'єктивних підвалин виявлення конкретно-історичних типів суспільства.
- . Проблема походження і сутності моралі, її роль у житті суспільства і людини. Мораль як особливий спосіб «практично-духовного» освоєння дійсності.
85. Проблема розуміння у філософській герменевтиці (Х.-Г. Гадамер, П. Рікьор, К. Апель).
86. Раціональний і ірраціональні погляди на сутність людини в історії філософії. Класична, некласична (модерна) і постмодерна філософія про сутність і існування людини.
87. Свідоме, підсвідоме та несвідоме у психічному житті людини. Свідомість та самосвідомість. Свідомість та інтуїція.
88. Свідомість і мислення як опосередковане відображення дійсності. Основні функції свідомості.
89. Світоглядно-методологічне значення філософських уявлень про буття, матерію, рух, простір і час для юридичної науки та практики.
90. Специфіка філософської методології. Проблема методу в філософії та методологічний плюралізм у філософській методології.
91. Співвідношення індивідуального, особистісного, космічного, природного, духовного та суспільного начала в людському бутті.
92. Структура моральної культури особи: культура моральної свідомості, культура моральної поведінки і культура морально-професійної діяльності. Різноманітність моральних почуттів, їх роль у духовній культурі й регуляції професійної діяльності.
93. Структуралістські ідеї у філософії ХХ ст. (К. Леві-Стросс, М. Фуко, Ж. Лакан та ін.).
94. Суспільна свідомість як відображення суспільного буття. Духовний вимір людського буття.
95. Сутність актуальних проблем філософії, їх зв'язок з фундаментальними питаннями людського буття. Зміст функцій філософії.
96. Сучасні інтерпретації законів та категорій діалектики як методологічних основ пізнавальної та практичної діяльності. «Негативна» діалектика (Т. Адорно, Г. Маркузе).
97. Східна і західна філософська парадигма.

98. Творчість М. Хвильового, М. Зерова, О. Досвітнього, Є. Плужника, Г. Косинки, Д. Фалоківського та ін..
99. Теорія локальних цивілізацій. Проблема кризи правових цивілізацій та шляхів виходу з неї.
100. Типи суспільства. Суспільство як підсистема об'єктивної реальності.
101. Українська філософська думка як явище світової культури. Г. Сковорода – засновник української класичної філософії.
102. Український романтизм (М. Гоголь, М. Костомаров, П. Куліш та ін.). Філософські погляди Т. Шевченка.
103. Феноменологія як альтернатива об'єктивістським методологіям. Структура феноменологічного методу і феноменологічна модель свідомості.
104. Філософія епохи Відродження (М. Кузанський, Дж. Бруно, Г. Галілей, М. Монтень, Н. Макіавеллі). Пантеїзм, антропоцентризм, гуманізм ренесансної філософії; переосмислення античної діалектики.
105. Філософія національної самобутності (В. Винниченко, М. Грушевський, Д. Донцов, З. Зеньківський, В. Липинський та ін.). Філософський доробок Д. Чижевського.
106. Філософія Нового часу та її значення для сучасності.
107. Філософія українських «шестидесятників» («друге відродження»). Розробка філософських проблем в умовах розбудови української державності.
108. Філософія як мудрість, спосіб життя і тип світорозуміння. Філософія як раціонально-теоретичний світогляд та форма суспільної свідомості.
109. Філософська герменевтика. Проблема розуміння законів в сучасній юриспруденції.
110. Філософські погляди О. Потебні, С. Подолинського, М. Драгоманова, В. Антоновича.
111. Філософські проблеми психоаналізу (З. Фрейд). Психоаналіз і неофрейдизм (К. Юнг, А. Адлер, Е. Фромм та ін.).
112. Формування філософії науки як самостійної галузі теоретико-методологічних досліджень (Л. Вітгенштейн, Б. Рассел, А. Уайтхед, Р. Карнап, А. Тарський, Т. Кун, І. Лакатош та ін.).

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: навчальна дискусія, ноозасоби, креативні технології, інноваційні методики, дидактичні матеріали тощо.

3.2. Рекомендована література

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : Навчальний посібник. Вид-во: Право, 2019. 368 с.
2. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
3. Полудьонна Н.С. Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників як складова безперервності їхньої освіти // Психологія та

педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування : Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25–26 жовтня 2019 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. Ч. 2. С. 111-113.

4. Мальська М. П. Організація наукових досліджень : навчальний посібник / М. П. Мальська, І. Г. Пандяк. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 136 с.

5. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової(ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. 607 с.

6. Соболев Х.С. Методологія і принципи наукових досліджень: Навчальний посібник / Х. С. Соболев, Н. І. Петровська, О. М. Гуняк. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 92 с.

7. Александрова О.С., Горбань О.В., Мартич Р.В. Філософія права: Навчально-методичний посібник. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. – 126 с.

8. Губерський Леонід Філософія: Підручники для ВУЗів. К.: Вид-во Фоліо, 2018. 621 с.

9. Кремінський В.П., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: підручник. К.: Книга, 2017. 432 с.

10. Моральнісний сенс філософії лідерства [Текст]: навч.-метод. посіб. з дисципліни "Педагогіка лідерства" спец. 011 "Освітні, педагогічні науки" та дисципліни "Психологія управлінської діяльності лідерів" спец. 281 "Публічне управління та адміністрування" для магістрантів ден. і заоч. форм навчання / О. С. Пономарьов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : НТУ "ХПІ": Панов А. М. [вид.], 2020. 119 с.

11. Новітня філософія науки: підруч. для студ. філос. фак. ун-тів і аспірантів (для склад, канд. іспиту з філос. та філос. науки) / І.С. Добронравова, Т. М. Білоус, О.В. Комар. К.: Логос, 2017. 244 с.

12. Філософія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. (Гриф МОН України), 3-те видання, перероблене і доповнене. Харків: Право, 2020. 432 с.

13. Комнатний С. О. Філософсько-правові підходи до формування житлового права як парадигми реалізації житлової політики в Україні. *Evropsky Politicky A Pravni Diskurs*. 2022.V. 9, issue 1. P. 18–24.

14. Комнатний С. О. Актуальні питання філософсько-правових і нормативних засад реалізації права на житло в Україні. Філософські та методологічні проблеми права. 2023. № 1 (25). С. 193–195.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	

	1 семестр	1 семестр
Відповідь на практичному занятті з основних питань (з врахуванням СРС), розв'язання задач, складання процесуальних документів	56×10 = 50	106×3 = 30
Виконання експрес-контрольної роботи (з врахуванням СРС)	56×2 = 10	10
Виконання та захист контрольної роботи	-	20
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 здобувач має набрати не менше</i>	<i>48 бали</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	20
Усього за модулем №1	80	80
Семестровий екзамен	20	20
Усього за дисципліною	100	100

4.2. Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до особової справи здобувача, наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці.